Олег Проців
Член громадської ради при ДАЛР

«Как вы, братцы, не садитесь…»

3 липня 2015 року відбулось чергове засідання Громадської ради при Державному агентстві лісових ресурсів України. Для оперативного напрацювання проблем у галузі мисливського господарства сформовано профільну групу з п’яти осіб: керівник – Василь Новицький та члени – Павло Маціборук, Олег Проців, Микола Скорий, Віталій Смаголь. На розгляд ради після попереднього обговорення був представлений проект рішення ради, за який проголосували один – проти, один – утримався та три – за. Особливе занепокоєння викликали факти, що інтенсивними темпами зменшується площа мисливських угідь, які отримують статус мисливських угідь державного мисливського резерву (або запасу), що не виконуються імперативні вимоги ЗУ «Про мисливське господарство та полювання» щодо оплати за користування мисливськими угіддями, скорочення кількості адміністративних послуг – «щорічної контрольної картки обліку добутої дичини та порушень правил полювання». Гостро стоїть питання врегулювання нелогічних бюрократичних процедур при державному управлінні галуззю. Зокрема, для відкриття сезону полювання користувач мисливських угідь відповідно до статті 19 ЗУ «Про мисливське господарство та полювання» повинен погоджувати строки полювання, порядок його здійснення, а також норми добування мисливських тварин одразу з двома органами державної виконавчої влади – управлінням лісового та мисливського господарства та обласною державною адміністрацією. Практично аналогічна процедура передбачена статтею 28 при погодженні «Проектів організації та розвитку мисливського господарства».

Для вирішення означених проблем пропонувалось:

1. Передбачити у законодавстві України алгоритм визначення вартості користування мисливськими угіддями на конкурентних засадах, відповідно до яких місцеві громади мали б преференції, що дозволить виявити ефективного користувача мисливських угідь, створить ринковий механізм, усуне корупційну

складову при наданні у користування мисливських угідь, а оплата коштів за користування мисливськими угіддями усуне соціальну напругу у громаді.

2. Прийняти нормативно-правовий акт для врегулювання питання відшкодування збитків, завданих мисливськими видами тварин сільськогосподарським товаровиробникам.

3. Виключити з адміністративних послуг «Контрольну картку обліку добутої дичини та порушень правил полювання», так як вона не виконує жодних функцій.

4. Іншу адміністративну послугу у галузі мисливського господарства – видачу «Посвідчення мисливця» передати у центри надання адміністративних послуг.

5. Уповноважити Агентство лісових ресурсів за кошти державного бюджету виготовляти відстрільні картки з метою їх подальшої передачі користувачам мисливських угідь.

6. Вжити організаційні заходи щодо реалізації вимог статті 24 ЗУ «Про мисливське господарство та полювання» у частині забезпечення виплат власникам/користувачам земельних ділянок за користування мисливськими угіддями.

7. З метою збільшення площі мисливських угідь до 80% провести інвентаризацію (аналіз) мисливських угідь.

8. Провести ревізію законодавчо визначених управлінських алгоритмів з метою усунення дублювання та спрощення бюрократичних процедур.

9. Для практичної реалізації викладених положень направити дане рішення у Кабінет Міністрів України, Верховну Раду України, Міністерство аграрної політики та продовольства України, Державне агентство лісових ресурсів України.

Слід відзначити, що запропонований проект рішення Громадської ради отримав певний резонанс. Зокрема, його навіть встигли розглянути в Одеській обласній організації Українського товариства мисливців та рибалок. З дев’яти пунктів проекту рішення Громадської ради найбільшу дискусію викликали лише два пункти, а саме: категорична відмова централізованого випуску відстрільних карток Державним агентством лісових ресурсів України за

рахунок бюджетних коштів та виконання вимог статті 24 «Про мисливське господарство та полювання», що передбачає з 1 січня 2015 року оплату за користування мисливськими угіддями.

Отож, насамперед, про логіку мислення мисливських колективів, об'єднаних в Одеську обласну організацію УТМР. Всім нам відомо, що поведінкою кожної особистості рухають її власні інтереси. З однієї сторони товариство «переживає» за власні втрати, а з іншої сторони «переживає» за державу, яка друкуватиме бланки за бюджетні кошти. Не забули поспівчувати органам державної влади, якими у цьому випадку доведеться вишукувати кошти на покриття рахунків за друк бланків відстрільних карток. Коли ж йдеться про виділення коштів з бюджету на покриття видатків у мисливстві, то у поданнях риторика протилежна.

Крім того, у своїх аргументах вони вказують, що централізований друк призведе до централізації та монополізації, що суперечить ринковим засадам, централізує повноваження та вже наперед прогнозує корупційну складову. У зв'язку з цим хочу нагадати, що виготовлення у великих тиражах друкованої продукції лише здешевлює проект випуску бланків, а у деяких випадках кооперація споживачів є більш ефективною, для оптимального вирішення завдання.

Одеська обласна організація УТМР вважає, що уніфікована форма бланку виглядатиме неестетично, так як користувачі не матимуть можливості друкувати емблеми колективів, що полегшить їх підробку.

На відміну від ліцензій, які у централізованому порядку друкуються із водяними знаками та голограмою і передаються територіальним органам виконавчої влади у галузі лісового та мисливського господарства, а в подальшому – користувачам мисливських угідь суворо до затверджених Міністерством охорони навколишнього природного середовища лімітів добування, відстрільні картки виготовляють самі користувачі мисливських угідь і самі ж реалізовують мисливцям відповідно до пропускної здатності мисливських угідь, затвердженої у територіальних органах виконавчої влади з питань екології та лісового і мисливського господарства.

Недосконалістю і неврегульованістю даного питання скористалась у Криму організація, що не мала законних підстав видавати відстрільні картки, та на протязі 2007-2008 років нагріла собі на них руки, завдавши державі збитків на суму 2,4 мільйона гривень. Міжрайонною прокуратурою було порушено кримінальну справу за ознаками злочину, передбаченого ч.3 ст.365 (перевищення влади або службових повноважень) КК України.[1]

Відзначився і Симферопольський район, в якому при перевірці ведення мисливського господарства контролюючими органами виявились факти неналежного використання бланків відстрільних карток. Мисливські ділки були покарані вилученням мисливських угідь з користування [2].

Щоб приструнити мисливських аферистів у Криму та викоренити незаконну видачу відстрільних карток на право полювання пернатої та хутрової дичини, органи влади у Криму швидко відреагували. Так, постановою Верховної Ради Автономної Республіки Крим «Про порядок реєстрації та використання бланків відстрілочних карток на території автономної республіки Крим» від 26 травня 2010 року № 1762-5/10 затверджується механізм використання відстрільних карток, введення єдиних типових зразків бланків та порядок їх реєстрації, чим, як вказується у постанові, запобігається організація та проведення на території республіки масових незаконних полювань особами, які не мають на це права. Тепер реєстрація всіх бланків відстрільних карток повинна була здійснюватись у Республіканському комітеті лісового та мисливського господарства Автономної Республіки Крим. Більше того, було розроблено три види відстрільних карток разових, сезонних та для полювання іноземців. Бланки, не зареєстровані в Республіканському комітеті лісового та мисливського господарства, вважались недійсними, а реєстрація бланків була дійсна лише на протязі одного мисливського сезону. Невикористані бланки повертались у комітет після закінченні сезону полювання [3].

---

[1] У Криму затримали посадовців мисливського товариства, які незаконно видавали відстрілочні картки [електронний ресурс].– Режим доступу: http://www.k-z.com.ua/5843

[2] У Симферопольского клуба охотников забрали охотугодья [електронний ресурс].– Режим доступу: http://news.rambler.ru/13616683/

[3] Порядок регистрации и использования бланков отстрелочных карточек на территории Автономной Республики Крым [електронний ресурс].– Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/krym/show/rb1762002-10#n33

Тож можемо пересвідчитись, що лише на одній шахрайській схемі при видачі підроблених відстрільних картках мисливське господарство у 50 разів більше зазнає втрат, ніж збитки, завдані незаконним добуванням мисливських видів тварин.

На думку депутата Верховної Ради Криму та Голови Комітету по земельних ресурсах Автономної Республіки Крим О. Русецького, відсутність належного законодавчого забезпечення про реєстрацію відстрільних карток дала змогу кожному користувачу мисливських угідь виготовляти відстрільні картки за власним зразком та організовувати на протязі п'яти років масові незаконні полювання на території Криму навіть тим організаціям, що не мали у користуванні мисливських угідь[4], а начальник відділу мисливського господарства Республіканського комітету АРК по лісовому та мисливському господарству Сергій Решетько вказував, що боротись із нелегальною видачею відстрільних карток є дуже важко, необхідно, щоб бланки відстрільних карток мали відповідний захист від підробок[5].

Аналогічні факти незаконної видачі відстрільних карток зафіксовані Львівською обласною екологічною інспекцією при перевірці Дрогобицької районної організації товариства мисливців та рибалок. За рішенням суду керівника Дрогобицької райорганізації УТМР визнано браконьєром, так як він реалізовував відстрільні картки, які не відповідали зразкам встановленими Всеукраїнською організацією УТМР[6].

На думку багатолітнього працівника мисливського господарства В. Нижника, відстрільна картка є «найбільш масовим документом, за яким ведеться полювання, проте … на даний час в Україні ніхто толком не може відповісти, скільки їх друкується, а як вони збираються у мисливців після сезону полювання говорити і не приходиться. Окремий «ексклюзив» − це

---

[4] Пояснююча записка до постанови Про порядок реєстрації та використання бланків відстрільних карток на території Автономної Республіки *[електронний ресурс].– Режим доступу:* *http://www.rada.crimea.ua/act/9433*

[5] Правительство Крыма занялось решением вопроса порядка регистрации и использования бланков отстрелочных карточек [електронний ресурс].– Режим доступу: http://www.ihunter.msk.ru/hishniye_ptici/1277.html

[6] Сайт державної екологічної інспекції Львівської області [електронний ресурс].– Режим доступу: http://dei.lviv.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=440&Itemid=94

відстрільні картки, які видаються на весь сезон на декілька мисливських господарств»[7].

Через неврегульованість обігу відстрільних карток страждають також мисливські господарства, які несуть відповідні матеріальні та фінансові затрати. Незаконна видача відстрільних карток завдала матеріальні та моральні збитки Калуській районній організації УТМР, коли керівництво підприємства ВАТ «Бабин-риба», не будучи користувачем мисливських угідь, реалізовувало мисливцям відстрільні картки на право добування пернатої дичину. Щоб відстояти свої законні права, Калуська районна організація мисливців та рибалок змушена була звернутись у господарський суд, який захистив інтереси користувача мисливських угідь: «Відповідно до Постанови вищого господарського суду України від 15 березня № 18/148-9/241 встановлено, що ВАТ «Бабин-Риба» незаконно реалізувавало відстрільні картки у кількості 191 шт. на суму 1380 грн.»[8]. Практично аналогічна ситуація склалась минулго мисливського сезону на Прикарпатті, де рейдовою групою був зафіксований факт реалізації відстрільних карток підприємством яке не було користувачем мисливських угідь.

Щодо пропозиції п. 6. Проекту – вжити органам державної виконавчої влади організаційних заходів виконання вимог чинного законодавства щодо оплати за користування мисливськими угіддями реакція також була негативною. Мотивацією щодо невиконання чинного законодавства послужила нелогічність оплати за користування мисливськими угіддями взагалі та всі надії покладаються на законопроект «Про раціональне використання, відтворення, охорону тваринного світу (реєстраційний № 2927 від 21.05.2015 року), який повинен бути ось-ось проголосований, та усуне недоречність плати за користування мисливськими угіддями. У випадку виконання вимог чинного законодавства щодо плати за користування мисливськими угіддями прогнозується «колапс фінансів у більшості мисливських господарств». По

---

[7] Навести порядок в учете добываемой дичи [електронний ресурс].– Режим доступу: http://www.hunt-fish.com.ua/article.htm?ident=3b2dd50c33a75c3

[8] Постанова вищого господарського суду України від 15 березня № 18/148-9/241[електронний ресурс].– Режим доступу: http://www.arbitr.gov.ua/docs/28_1209639.html

логіці суспільного розвитку такий колапс повинен був настати вже давно у більшості мисливських господарств України, так як галузь ніколи і не була рентабельною, а середня дохідність та протязі багатьох років коливається в межах 50%. Держава має великий природний потенціал – 46 млн. га мисливських угідь, площа яких через неефективну політику державної влади щороку зменшується, а це вже призвело до того, що багато власників земельних ділянок взагалі не мають шансу отримати оплату від користувачів мисливських угідь. Це, як правило, власники невеликих земельних ділянок. Погодження на здійснення мисливсько-господарської діяльності у них навіть ніхто і не те, що отримував, але навіть і не намагався отримати. Часто у сільськогосподарських районах, де переважають польові угіддя, після недавнього перезакріплення площа мисливських угідь зменшилась удвічі. Ці клаптики перейшли у статус мисливських угідь державного мисливського резерву, і їх вже неможливо надати у користування іншим претендентам. Більше того, стаття 1 ЗУ «Про мисливське господарство та полювання» визначає, що охорона та регулювання чисельності тварин на території державного мисливського резерву здійснюється безпосередньо Державним агентством лісових ресурсів України. Зрозуміло, що це – чиста фікція, так як декілька працівників Агентства не спроможні регулювати чисельність тварин та проводити їх охорону на мільйонних гектарах угідь. Це негативно впливає на сталий розвиток мисливського господарства, так як: землевласники/користувачі земельних ділянок не отримують належні їм за законом кошти; галузь мисливства позбавлена користування мисливськими угіддями; відбувається погіршення екологічної ситуації через зменшення мисливських видів тварин, неконтрольований приріст хижих та шкідливих видів тварин, що, у свою чергу, призводить до погіршення епізоотичної та епідеміологічної ситуації. Дарма, що відповідно до статті 22 ЗУ «Про мисливське господарство та полювання» низка органів як державної виконавчої влади, так і місцевого самоврядування приймає рішення, погоджує та подає на розгляд проекти рішень щодо надання у користування мисливських угідь, але ефективність таких управлінських рішень є дуже низькою. Як каже народна мудрість «У семи няньок дитина без ока». Німеччина, яка має на третину меншу площу мисливських угідь, мисливські

господарства сплачують за користування біля 400 млн. доларів США. Звісно, що коли в Україні по деяких показниках добування дичини становить у 500 разів менше, ніж у Німеччині, то скоро й здачі не буде чим виплачувати. Справедливо ставиться питання Міжнародним валютним фондом, Європейським Союзом щодо проведення реформ в Україні. На жаль, реформи забуксували, а замість того, щоб нарощувати виробництво, в тому числі й у галузі мисливства, ми лише випрошуємо кошти у тих країн, які мають ефективну економіку.

Проців О.Р. «Как вы, братцы, не садитесь…» / Олег Проців / Полювання та риболовля. – 2015. – № 8 (166) липень. – С. 7.